

Nr 247.

Av herr **Holmbäck m. fl.**, om ökat anslag till bidrag till tryckning av doktorsavhandlingar.

I sina riksdagspetita för budgetåret 1945/46 har universitetskanslern hemställt om anvisande av dels ett förslagsanslag för ersättning för kostnaden för tryckning av det antal exemplar av doktorsavhandlingar, som jämlikt de för varje lärosäte gällande bestämmelserna skall utdelas eller avlämnas, de s. k. pliktexemplaren, dels ock ett förslagsanslag av 180 000 kronor till bidrag till kostnaden för tryckning av doktorsavhandlingar. I statsverkspropositionen för året har emellertid ecklesiastikministern endast upptagit anslaget å 30 000 kronor.

I sin motivering för att icke hos riksdagen begära ett anslag till bidrag för kostnaden för tryckning av doktorsavhandlingar har ecklesiastikministern inledningsvis angivit att de av universitetskanslern angivna synpunkterna i fråga om ett dylikt anslag förvisso äro värda allt beaktande. I fortsättningen erinrar han emellertid om att under senare år i skilda sammanhang kritiska röster höjts mot doktorsavhandlingar av den typ, som vanligen förekommer vid universiteten. Han säger därpå:

Särskilt har gjorts gällande, att dessa avhandlingar ofta äro onödigt vidlyftiga till omfånget. De kostnader, som nedläggas på utarbetandet och tryckningen av avhandlingarna, ha ansetts icke alltid stå i rimlig proportion till ämnenas beskaffenhet. Man har även påtalat, att värdefulla rön alltför länge undanhållas den vetenskapliga diskussionen på grund av den tidsutdräkt, som numera i regel är förenad med avhandlingarnas färdigställande. Jag skall här ej uttala någon mening om det berättigade eller oberättigade i dessa anmärkningar. Jag vill endast erinra om att i direktiven för de av min företrädare den 12 augusti 1944 tillkallade sakkunniga för utredning rörande åtgärder för främjande av matematisk-naturvetenskaplig forskning bland annat angivits, att de sakkunniga böra, såvitt gäller doktorsavhandlingar på de matematisk-naturvetenskapliga områdena, till behandling upptaga frågan om möjligheterna att utan eftersättande av kraven på vetenskaplighet begränsa avhandlingarnas omfång och därmed även de med deras utarbetande och tryckning förenade kostnaderna. I avvaktan på resultatet av den sålunda pågående utredningen och med hänsyn till det statsfinansiella läget anser jag mig icke nu kunna tillstyrka kanslerns förslag om anvisande av ett särskilt anslag av 180 000 kronor till bidrag till tryckningskostnaderna i allmänhet för doktorsavhandlingar.

Frågan om understöd till tryckning av doktorsavhandlingar är emellertid så viktig, att vi trots det statsfinansiella läget och trots de skäl, som eck-

lesiastikministern i övrigt anfört, anse oss böra hemställa om beviljandet av det begärda anslaget. Som helhet taget äro doktorsavhandlingarna betydande bidrag till vetenskapens utveckling. Många av dem äro förstklassiga arbeten, som giva nya resultat för forskningen. I den mån det gjorts gällande, att doktorsavhandlingarna ofta äro onödigt vidlyftiga, bör det erinras att universitetskanslern föreslår att staten skall betala tryckningen av endast 12 ark (å 200 kronor) av varje särskild avhandling. Om en författare till en doktorsavhandling allt för vidlyftigt behandlat sitt ämne, får han alltså enligt kanslerns förslag själv stå för de därav flytande kostnaderna. Det finnes icke hinder mot att vid riksdagsbehandlingen eventuellt nedsätta bidraget till t. ex. att avse 10 ark. På grund av den maximering av bidraget, som universitetskanslern föreslagit, är det enligt vår uppfattning icke behövt att avvakta en utredning.

Med stöd av vad nu anförts och då det som universitetskanslern betonat måste anses föga överensstämmande med principerna för vårt universitetsväsen, att en studie- och forskningsprestation, som närmast är att betrakta som ett examensprov och i vissa fall är obligatorisk för befattningar i statens tjänst, skall åsamka den studerande dryga kostnader, få vi anhålla,

att riksdagen ville i årets statsverksproposition under åttonde huvudtiteln uppföra ett förslagsanslag å 180 000 kronor till bidrag till kostnaden för tryckning av doktorsavhandlingar.

Stockholm den 22 januari 1945.

Åke Holmbäck.

Gunnar Myrdal.

Nils Herlitz.

S. G. W. Wahlund.
